»БРАНИК« ИЗЛАЗИ
шест пута на недељу,
осим на дан после свеца.

ПРЕТПЛАТА И ОГЛАСИ
шаљу се на администрацију
А РУКОПИСИ
уредништву »БРАНИКА« у Нови Сад.

Рукописи се не враћају.

БРАНИК

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ СЛОБОДОУМНЕ СТРАНКЕ

ЦЕНА ЈЕ »БРАНИКУ«

на годину	К 32·—	40·—	дин
на по године	К 16·—	20·—	»
на четврт године	К 8·—	10·—	»

Поједини бројеви стају 10 потура.

ОГЛАСИ
рачунају се 10 пот. од реда ситних слова

Уредништво и администрација „Браника“ налази се у кући дра Мих. Полита-Десанчића, грчко-школска улица бр. 11.

Број 179. У Новом Саду, у уторак 14. (27.) августа 1907. Година XXIII.

Само слога!

Ових дана је у Загребу отпочела свој рад велика скупштина *хрватске странка права*, која ће, без сумње, бити од замашног значаја по даље развиће и рад ове странке. На скупштини се расправљало о организацији и програму странке. Резолуције, прихваћене на збору, обухватају све гране политичког, културног и привредног живота хрватског народа. За нас *Србе* је пак најважније, што се на овом збору изнело и *питање о одношају српског и хрватског народа*. Хрватска је странка права нагласила *потребу споразума и заједничког рада*, што, без сумње, значи нов порив заједничке политике франковачке.

Председник скупштине, *Грга Тушкан*, већ се у поздравном говору дотакао српског питања.

„Странка права — рече тај заслужни родољуб хрватски — истина негирала је Србе, ну она се није никад борила за само име. Имена хрватског она се није држала само као таковог, њој је било до садржаја, да оног, што је скопчано с тим именом. Док су Срби у Хрватској јавно говорили и писали, те према томе и радили, да њима није стало до уједињења и неодвисности Хрватске, док су они паче проти тому, дотле је могло бити и оправдано негирање српског народа у Хрватској, но данас, гдје се Срби управо натјечу с нама у раду за уједињење и неодвисност Хрватске, *негирати Србе значи отварати врата туђинцима у нашу домовину*, значи помагати онима, који настоје свима средствима и начинима већ кроз више столећа, како да овај народ хрватски и српски учине мостом својих гежња. Незадовољни тиме, да нас тлаче, они хоће, да им ми у том послу још и помажемо. Да није било неслоге међу нама, не би нас био могао Куен гњавити кроз двадесет година. Док су сложни Срби и Хрвати, немогуће је поновити Куенова времена, а будемо ли несложни, будимо приправни не на једног већ на толико Куена, колико се буде хтјело оним, који су нам га наметнули и кроз двадесет година држали у Хрватској. Судећи по оном, што око нас бива, има их, који о том већ раде.“

Грга Тушкан баца дакле кривицу за досадањи неспоразум на Србе. Међу тим, боље је, питања се о кривици не дотицати, већ га оставити суду историје, нека она пресуди, ко је и у коликој је мери која странка крива. Ми сада још немамо довољно објективности, да пресудимо о овом питању.

Четврта пак тачка резолуције, коју је предложио известилац *Загорац*, гласи:

Његовати *споразум, слогу и узајамност са нашом једнокрвном браћом Србима*, у увјерењу, да ће они унапређивати политички и материјални развој као и тежњу за државном самосталношћу и независношћу краљевине Хрватске.“

И заиста, ваља неговати овај споразум — нарочито сада у ово озбиљно доба, када нашим противницима ни до чега није стало толико, колико до тога, да пакленим махинацијама разбију опасну и мрску им слогу Срба и Хрвата.

Две учитељске скупштине у Новом Саду.

1. *Српски учитељски конвикт* имао је у уторак 7. (20.) августа о. г. своју редовну *скупштину*, шеснаесту на реду. Пре скупштине у ½8 сати изјутра одржан је свечан парастос упокојеним члановима и добротворима друштвеним у св. николајевској цркви, на коме су чинодејствовали прота г. Милан *Бирић* и парох исте цркве г. Тоша *Милић*. По свршеном парастосу искупили се чланови у своју нову зграду на скупштину, и како је за тај дан и на истом месту била заказана и *ванредна скупштина српске учитељске новчане задруге*, искупио се леп број чланова (31), те је већ око ½9 сати могла да се отпочне скупштина конвикта.

На позив председников изишли су г. г. *Вељко П. Петровић* и *Младен Белић* са благајником Ђ. *Милићем* да констатују, колико је чланова на окупу, и чим се тај пододбор вратио и својим извештачем Вељком *П. Петровићем* констатовао, да има на окупу довољан број чланова, отворио је председник г. А. *Варађанин* скупштину добродошлицом, напоменув, да је друштво смрћу изгубило свога високог заштитника, Њег. Светост патријарха *Георгија Бранковића*, на што је скупштина устајањем и узвиком: „слава му!“ одала почаст. За тим је навео председник, да је смрт уграбила из средине наше потпомажуће чланове: Лазара *Фуку* из Долова, Јулу *Тајкову* из Турије, Ђуру *Максимовића*, пароха из Черевића и приложника Митра *Павловића*, чија је оставина тек прошле године расправљена и његов прилог од 100 К унет у друштвену благајну. Скупштина је устајањем и изразом: „вечан им спомен“! одала почаст и наредила, да се сва та имена ставе у друштвену читуљу и да се и њихова имена помињу сваке године приликом друштвених парастоса.

За тим је читан извештај председников о раду управног одбора за прошлу школску 1906.-7. годину, који је штампан уз позив на скупштину, а скупштина га је узела на повољно знање.

Читан је за тим извештај благајников о рачунима за прошлу школску 1906.-7. г., који је такође узет на повољно знање, и онда је скупштина на предлог прегледачког одбора издала опросницу одбору и благајнику г. Ђоки *Милићу* за рачуне из прошле школске 1906.-7. године.

После тога читани су извештаји надзорника г. Танасије *Костића* и надзорнице, гђице Меланије *Татићеве* о успеху и владању питомаца и питомица за прошлу годину, којима је констатовано, да је у заводу било 61 питомац и 24 питомице, од којих је до краја године остало 52 питомца и 19 питомица, међу њима половина учитељске деце, а половина деце других сталежа родитељских (двоје из Србије и четворо из Босне). Од питомаца су само двоје добили слабе оцене, а од питомица троје, а остали сви прелазе с добрим, врло добрим и одличним успехом у старије разреде. И ове се слабим оценама имају право да поправе оцене, те ће по своју прилици сви осим једне прећи у старији разред.

Читан је по том и извештај друштвеног лекара, г. дра Александра *Кодеа*, који је констатовао, да је, поред све тескобе, која је владала прошле године у мушком одељењу, било свега само *три* случаја јаче болести, али су и ти сви оздравили, а иначе је било повољно здравствено стање међу једним и другим одељењем, те је и тај, као и они пређашњи извештаји, узет на повољно знање.

После извештаја узет је у претрес прорачун за идућу школ. 1907.—8. годину, који је, по предлогу одборском уређен према лањском приходу и издатку и према коме је, поред још веће овогодишње скупоће и већих издатака око новог здања, задржана дојакошња пристојба за питомце, т. ј. за учитељску децу: 28 К, а неучитељску: 38 К с прањем, а без тог по две Круне мање месечно. Поред тога примљено је двоје деце бесплатно, четворо са ниженом ценом 6—12 К месечно и двоје учитељске сирочади, која жељезницом доказе у школу, на бесплатан ручак.

Скупштина је по предлогу одборском прихватила понуду свештеничког конвикта у Срем. Карловцима, да се питомци узајамно замењују у једном и другом конвикту

ЛИСТАК.

Нико Бокељски, Цариград.

МЕЂУ ЛИШЋЕМ.

Из „*Стамбулака*“.

(Свршетак.)

II.

За то вријеме тужна вијест се распростила, пошена одавлен довлен од каквог шумара или кирџије, који пролази са својим коњима, мазгама или магарадма. Њеки покрет се осјећа у дну долинице и по подинама брјежуљака: свијет се креће ка кућици људи, који живе скучени под дрвећем у овом кутићу огромног *Ђаш-хане*-а.

Позивани су танким звуком звона, који даљина слаби и чини меланхоличним, са невидљивог звоника на искрајку шуме. Људи се крећу на пут, у дрвеној обући и опанцима, са штаповима у рукама. Угљари, дрвари, стругари, каменари, вртари, гробари, њихове жене и дјеца, читав један мален народ, још мањи под огромним нагомиланим дрвећем, путује по двоје и двоје. Једни се пењу а други журно силазе по стијеновитим и косим странама брежуљака и доља̂.

Људи придолазе и скупљају се у великој тишини око мртвачке колибе, из које допире поред пљуска текуће воде и мајчино испрекидано јецање.

Мала самртница је туна, мирна и бијела, са плавом косом, брижљиво увијеном под бијелом капицом, са попицом, коју јој нијесу смјели одузети, стегнутом међу воштаним прстима.

И све ово има прост изглед, ни мало страшан. Ово дијете, што спава, ова смрт без припрема̂, без извјештачених суза, без црних застора, ни мало није страшнија од смрти какве птичице, љепира или каквог цвијета.

Па и доцније, кад су врло лагано и са њежним покретима метнули мало тијело у скрињу, утисак се не мијења. И та шкатула, коју су стругачи мало час туна склопили од четири штице, које су ишли да узму из једне оближње дрварнице, и она је тако мало слична мртвачком сандуку. Ни носила немају ничег тужног: направљена или више оплетена од грања младих дрвета, са лишћем и са свима гранчицама, више личе на какво гнијездо започето па остављено.

Ово младо дрвеће, ово зеленило, као да својом смрћу прати смрт невине и умиљате самртнице.

А сада цвијеће! Цвијеће пуна наручја, ништа друго осим бијелога цвијећа: саса̂, узабраних у свјежем хладу поред потока, мишјакиње са њеним њежним стаблом и цвијећа са дрвећа, читаве гране од дивље трешње и дивље јабуке, које ће дјеца држати сасвим усправљено у руци, као палме, да би правили пратњу при погребу.

III.

Погребно звоно, тамо доњена међу лишћем, оглашава непрестано. Тамо доњена, на искрајку шуме, парох ће доћи, да са парохијским крстом дочека спровод.

Спровод пролази, пење се кроз јутарњу свјетлост, кроз ваздух, намирисан пролетњим мирисима. И тај се мирис мијења при сваком савијутку пута: на овој коси у сред дана топли мирис жутиловке, која се, спаљена од сунца сија као злато; онамо пак у плавој тами оне јаруге, као мало снијега, који је зима заборавила, бијела пруга и фини мирис саса̂.

И по самом путу, међу камењем, рђаво стегнутим због ријетког проласка кола дрварских трговаца, који силазе у ову тишину, и тамо је пуно и препуно цвијећа, пуно матичњака, бијеле раде и вјеронике, које пратња пршти при пролазу.

Убоги спровод се пење. У бескрајним кривудима он пуза уз усправљене планинске стране. Мртвачка доља је већ далеко, пропала је са толиким другим дољама, толиким другим јаругама у огромни бунар од лишћа. Далеко, далеко је сирота колиба под храстовима и баштина са пресађеним цвијећем и ђетиња воденица на потоку; далеко, врло су далеко пошљедњи и лаки трагови мале самртнице.

Шума је тако пространа, а оно мало људи, што живи под њеним гранама, тако је слабо. Радост или плач ту приправља малу ларму, у овом гмизању људи, претрпаних буквама и храстовима.

Погреб полази и један лист пада на сто корака; дјејство је готово исто. Прави живот у њој, то је живот дрвећа, страховита или весела свирка вјетра међу дрвећем, цвркутање безбројнијех птица у зору или у вече.

Спровод се пење, али пе у онакој свјечаности, у каквој је пошао. Послије једнога часа пута људи мијењају своје понашање, заустављају се, да проговоре коју ријеч са њеким дрварским трговцем, кога сретну, да ћера своја кола, или са њеким угљарем, који је сишао из своје угљарнице, па стао украј пута, да поздрави спровод.

А и ђеца су већ доста била мирна, подгуркују се и смију, шибају се цвјетним гранама, које у почетку држаху тако увочено. Ни за шта она ће покварити ред, из жеље, да пројуре каквог зеленбаћа, да вријеђају каквог коса, који им загрјебе, да ухвате оног шареног лептира, што лети и стаје са цвијета на цвијет, сисајући из нектара медене сокове.

IV.

Од једанпут, пошто су прјешли једну пошљедњу јаругу, тако дубоку, да у њену

под условима, које ће обе управе међусобно удесити.

Како је благајник друштвени, г. Ђока *Милић*, поред своје благајничке дужности вршио и дужност економа друштвеног за врло лепим резултатом, изјављено му је протоколарно признање и решено, да му се од идуће школ. године за повећани посао повиси и хонорар од 360 К. на 600 К. годишње.

Лањска редовна скупштина није била у стању да постави за завод сталне надзорнике, јер није имала довољно компетената, те је то поверила своме управном одбору, да он у свом делокругу поставн за школ. 1906.—7. г. надзорника и надзорницу, што је одбор и учинио и како је томе истекло време, а одбор је задовољан са лањским надзорницима, предложио је скупштини, да се досадањи надзорник, г. Танасија *Костић* и досадања надзорница, гђица Меланија *Ташићева* задрже као стални, а да се за мушко одељење узме у помоћ као надзорник г. Душан *Радић*, професор срп. вел. гимназије, који је изјавио готовост, да се тога прима за идућу школ. 1907.—8. годину и скупштина је једногласно прихватила у том погледу предлог свог управног одбора и поставила за надзорнике у мушком одељењу г. г. Танасију *Костића*, учитеља новосадског, и Душана *Радића*, професора, који ће међу собом поделити посао у том облику, да први добије административни део, а други наставни део. Потање одредбе прописаће им, с њима споразумно, управни одбор. Исто тако постављена је за надзорницу гђица Меланија *Ташићева*, којој поред дужности надзорничке спада и дужност, да с питомицама води практичан разговор на немачком језику, а за мађарски језик узеће се посебна учитељица за практични разговор. Економску страну завода водиће и даље управни одбор преко свог председника и благајника.

По том су примљени сви пријављени питомци и питомице. До скупштинског дана било је пријављено 64 питомца и 14 питомица, те по томе има места још за 11 питомаца и 16 питомица, за које је овлашћен председник, да по пријави може тај број попунити.

На завршетку се прошло на избор часника и буду акламацијом изабрани сви досадањи часници, једино, што је тајничко место, које је оставком упражњено, поверено благајнику г. Ђоки *Милићу*, који се радо примио и те дужности и за тим се умолили скупштинари г. г. Милан *Ђуричић*, Глиша *Сабљица* и Жарко *Алексић* да овере скупштински записник и како је тим дневни ред исцрпљен, закључи председник, г. А. *Варађанин*, скупштину око 11 сати пре подне, умолив скупштинаре, да у $^{1}/_{2}$12 сати буду присутни на освећењу нове друштвене зграде и скупштина се разиђе са: „живео председник!“

2. За овим је настављена ванредна *скупштина српске учитељске новчање задруге* под председништвом г. Мите *Борђевића*, управитеља срп. више девој. школе.

Као што је познато, решила је ова новчана учитељска задруга у овогодишњој редовној скупштини, да се претвори у дионичарско (акцијоно) друштво и саставила је за то нова правила, која су поднета надлежном месту на потврду, али са тих страна се одобрава скоро све, *само се не одобрава, да се друштво назове* **српско**. Управа се тога ради обрати за заштиту кр. табли у Сегедин, но *и ова и одбије* захтев друштвени и тако је друштво принуђено било, да сазове ову ванредну скупштину, да реши то *питање о имену* и скупштина, после кратког саветовања, реши, да изостави реч: *српска*, а да ипак даде друштву педагошки и српски значај, да се затражи у место тога да се назове „*Учитељска новчана задруга „Натошевић*“, с додатком, да у управу овог завода могу доћи *само* учитељи, а не, као што је у пређашњем предлогу било, да већина буде из учитељског сталежа. Тиме је дат друштву значај чисто учитељске установе и онда је повукао и своју оставку у управи овдашњи учитељ г. Ђока *Михајловић*, који је са ове тачке пређашњег предлога био и поднео оставку.

Надамо се, да ће у овом облику бити потврђена правила овог новог учитељског завода, од ког се очекују и друге пробити, не само по учитељство, него и по друге наше просветне установе.

После ове скупштине наставио је пречасни г. прота М. *Ђирић* и дворски ђакон г. *Никанор* освећење нове зграде срп. учит. конвикта у присуству свих чланова оба завода и друге публике на свечан начин уз одушевљено и лепо појање васколиког присутног учитељства.

По освећењу зграде прешло се на заједнички обед, који је у самом заводу приређен и који је трајао у пријатном разговору, одушевљеним наздравицама и лепој песми до 4 сата после подне, кад се гости разишли својим домовима, понеса лепу успомену на овај дан учитељске свечане заједнице на две своје лепе и напредне установе.

Један члан.

дну дрвеће изгледа увијено у бљеду вечерњу маглу, засија свјетлост јасног дана.

Једно се раскршће отвара и обрађена поља, опкољена каменим зидовима, појављују се, а иза тих поља и зидова, изнад једне гомиле сиромашних кућица, подиже се један звоник, не баш тако висок, са само једном рупом у средини и једним јединим укопним звоном, које се жалосно и прио њиха у шупљини, испуњеној небом.

У исто вријеме, с краја раскршћа, појављује се једна група и устаје, кад види, да се приближава спровод: мантије, одежде и крст од сјајног сребра. То су духовници, прквењак, њеки Беро, ђаче и поп, који бјеху сјели, да се, чекајући спровод мало одморе, спустивши на траву црвену рогљасту капу са китицом на врху, плитки ћелепуш са једнијем пупетом или шешир.

Сада су на ногама укрућени и као божји службеници иду ка сандуку и тек што су се на пушкомет приближили, већ се зачују латински стихови, започети кријештавим гласом старога попе а прихваћени храпавим и звонким гласом прквењака Беца, који поје из свега грла. Како споро наглашава латинске слогове, тако они ужасно и страшно звоне у радости шумској.

Косови престају звиждети а ђеца престају бленути за љептирима. И велико и мало из пратње трза се пробуђено овим ријечима, које не разуміје, али од којих, сваки слог, који се дуго разлијеже, као да куца на врата велике тајне.

Једним јединим криком, као узбуђене овим звуцима, жене почињу јецати, људи се мрште и праве озбиљним а ђеца поново заузимају свој првашњи положај, држећи трешњине гране сасвим право у вис. Престало се забављати и мислити на друге ствари: вјерски призор је почео. Њека опора радозналост држи их сада све и држаће их опсењене до краја, до пошљедње ријечи и пошљедњег свештеникова покрета, до лопате земље, која, нехотице кад и кад ударајући у сандук, издаје њеку потмулу лупу, сличну звуку разастртога добоша.

V.

На жалост, речена је и пошљедња ријеч, а иловача ћатханскога предијела скотрљала се на сандук. Крст забоден, ето нове вјечне куће!

Угљар и угљарка се враћају кући.

Код Адун-таш-а, пут се спушта а почињу храстови. На десно, од једног обрађеног поља, које опкољава једну чуварску кућу, појављује се огромно зеленило, право чудо, као њеко бескрајно стадо од букава и храстова, развија се пред очима, опкољено високим стрмим стијенама. На све стране косе се стрмо и одвјесно спуштају, одјевене дрвећем и слазе тако дубоко, да се доњена више и не виде дрва, већ као њека пјена или пара, која се таласа па прелијева у плаву, бљеду и црвену боју.

Пут се спушта и, по двоје по троје, полагано, људи са пратње залазе међу лишће.

Никога више . . . ничега више! Шума, небо, тишина!

Гласови о радикалском издајству.

О иступу радикала пише румунски лист „*Трибуна*“ ово:

»Мађарска штампа кличе од радости, што су радикали иступили из коалиције. Али то не значи ништа, јер број иступелих из коалиције *није велик*“.

Под насловом: „*Национална политика г. Јаше Томића*“ доноси опет *радикални* лист београдски, „*Дневни Лист*“, овај уводни чланак:

„Који су номинални разлози, из којих је *обезумљени Јаша Томић* нагнао своју странку у Хрватској, да дезертира из народне опозиције, да изврши велеиздају према народној ствари?

Разлог је један, али бедан, бедан до очајности, и то је: „непријатељски рад српске самосталне странке против радикалне странке“! *Разлог* је *тако кукаван*, да и они, коју су га дали, нису га могли озбиљно узети. Још пре краткога времена сама „Застава“ је тврдила, да су сукоби између појединих коалиционих странка сасвим „интерне природе“ и да не могу доводити у питање опстанак коалиције. Јаша Томић није нов човек у политици, и зна врло добро, да коалиција није, што и стапање странака, и да у коалицији свака странка чува своју особеност и своје интересе. Удружује се ради извесногa одређенога циља, али руке остају слободне и поље рада отворено. Када су под Валдек-Русо-ом, у Француској левичарски републиканци, радикали, социјалистички радикали и социјалисти образовали своју коалицију, *блок*, сви су они сачували сву слободу рада, и за време највећих борби против заједничког непријатеља, монархизма, национализма и клерикализма, они су имали оштрих међусобних размирица. И у самој српско-хрватској коалицији, две хрватске странке, странка права и напредна странка, имале су врло оштрих сукоба у питањима верске политике. Али те размирице нису им сметале, да се заједно боре за опште народну, надстраначку ствар.

Затим, ако је било сукоба између српске самосталне и српске радикалне странке, да ли је г. Јаша Томић сигуран, да су његови пријатељи били јагањци, и да самосталци немају такође разлога, да се жале на „непријатељски рад“ српске радикалне странке? Ако су самосталци отпочели агитацију у радикалском Срему, нису ли радикали почели агитовати у самосталским крајевима Славоније и Лике? Ако је «*Србобран*» оштро писао о „*Застави*“ и Јаши Томићу, ни „*Застава*“ нимало мање није нападала самосталце и Светозара Прибићевића. Ако има греха, има га са обе стране, али то није разлог, да се тако брутално кида и да задаје удар слози и заједничком раду српско-хрватских народних странака. Најмање разлога било је у данашњем судбоносном часу, када су на помолу велике и опасне борбе.

Не, нико не може бити наиван, да помисли, да је то прост разлог, што пријатељи г. Јаше Томића тако безумно растурају српско-хрватску коалицију. Разлози су други, и то ови.

Пре свега, то су уски и локални страначки интереси. Са хрватском напредном странком, која има тако широке идеје у српско-хрватском питању, радикали су дошли у сукоб због извесних *чисто локалних и личних* размирица у Земуну и у Новој Градишци. Са самосталцима радикали су се завадили *због мандата* у Срему, где су им самосталци озбиљно загрозили. Јаша Томић, који има ту *луду идеју*, да буде мирски патријарх српскога народа у тим крајевима, да буде световни господар, који заповеда и који се слуша, *губи сваку памет* када помисли, да може изгубити и један атом те страначке власти, и за љубав мандата и изборних успеха, за љубав господарства над народом, он је кадар све да заборави и све да учини. У погледу властољубља и нескрупулозности Јаша Томић има себи једнаке само у његовим једномишљеницима у Србији, у *фузионашима*.

Но то не би било све зло, да је овом дезертирању узрок локална политика и политика властољубља. Има нешто *много горе* и *срамније*. А то је ово: у тренутку, када је имао да бира између две коалиције: српско-хрватске и мађарске, *Томић се одлучио за мађарску*. **Он ће пре са Пештом но са Загребом, пре с Кошутом но са Медаковићем.** *То није ново код њега:* 1902. *он је тражио ону идиотску, чудовишну и издајничку ствар:* **да се Срем одвоји од Хрватске и присаједини Угарској.**

Јаша Томић је пријатељ и миљеник мађарске владе, и он хоће то корисно пријатељство да задржи. *Мађари насрћу на српске школе, забрањују српске читаонице, а Јаша Томић се у Новом Саду братими са њима.* Словаци и Румуни воде очајну борбу за народносну слободу . . . . . немађарских народности у Угарској, — Јаша Томић пљеска Мађарима, и само што им не вели: притисните јаче! Мађари насрћу на основна права српско-хрватског језика у Хрватској, намећу силом свој ..... језик српско-хрватском народу, — Јаша Томић у најопаснијем часу издаје своје сународнике и поклања се Пешти.

Сада је он у очима Кошута показао своје велико „угарско домољубље“, сада, када је прекинуо сваку везу са људима, који су се одупрли ..... мађаризацији. Јаша Томић мисли, да је то нека умна и далека политика, али то је политика, која је таман за сврачју памет једнога Ивана Иванића; Јаша Томић мисли, да је то нека дубока и далековида национална политика, али *то је политика и Јоте Грујића и Стевана Павловића*. Том политиком може врло корисно да се заслужи благовољење пештанске владе, разне користи и повластице и синекуре за политичке пријатеље, али тако се не служе интереси српскога народа. *Јаша Томић ће добити, да мађарска влада не распусти сабор, да радикална већина од несигурног једног гласа изабере Змејановића за патријарха*, али ће *најкомпактнији део нашега народа бити загрожен у својим основним интересима и правима*. То може да буде **добра трговина**, али такву је трговину водио онај библијски Јаков, када је свога брата продао за зделу сочива. Г. Јаша Томић, који је наивно уобразио, да је он у нас у Србији оно, што је Светозар Милетић био око 1866. и 1868., и врло често, и непрестано, и несрећно, мешао се у наше ствари, које или никако не разуме, или из будикаквих *рачуна* прави се да их не разуме. Пре неки дан он је избацио *пирамидалну глупост*: да је Пашић, — Пашић, тајни поклоник грофа Голуховског, и покајник у бечкој прашини, Пашић, који је онако просјачки капитулирао пред Аустријом — да је тај Пашић последња брана аустријском и немачком продирању на исток, и да оног дана, када Пашић не буде министар-председник и госа од диспозиционог фонда, отиде Аустрија у Солун, а Немачка у Цариград!

Иступање његове странке из редова српско-хрватске коалиције најбољи је доказ његова безумља и политичкога безморала.

Његови верни могу се дивити дубини његове памети и далековидости његова погледа. *За нас у Србији, и то све, све без разлике, чак и за фузионашке пријатеље њи-*

гове, јасно је као дан: да је **тим чином, у одсудном часу, због бедних партијских и ниских личних разлога, издао народну ствар и нанео највећи удар српској народној политици и југословенској мисли,** који јој је за последњих двадесет година нанет.

Пашић у Србији, Јаша Томић у Угарској! Каква зла коб, какво проклетство за наш народ у овим тешким часовима!"

Због наших жалосних преских прилика морали смо некоје изразе у горњем чланку изоставити.

У броју за овим наставићемо регистровање онога, што поједини листови пишу о издајству Јакова Томића и његове банде.

НОВИ САД, 13. августа 1907.

— **Народносно мучеништво.** Какву слободу уживају народности у Угарској и на каквим су оне мукама, о томе доноси румунски лист *„Трибуна"* интересантне статистичке податке. Исти лист наводи, колико је њих од народносних припадника осуђено за време, од како је овладала коалиција. По томе казна народносних мученика већ сада износи укупно 21 годину, 9 месеца и 3 дана; укупна новчана глоба износи 20.000 Круна, а парнични трошкови 60.000 Круна.

ПОЛИТИЧКИ ПРЕГЛЕД.

— **Акција Порте против грчких митрополита у Македонији.** Као што јављају из Цариграда, Порта се решила, да се непоколебиво држи свога захтева, да се скину или преместе осам митрополита. Међу те митрополите спадају и битољски, гребенски и касторијски, који су у смислу досадашњег обичаја као чланови синода позвани на две године у Цариград те оданде управљају својим дијецезама. Споменутим својим захтевом рада је Порта да спречи повратак тих митрополита у њихове епархије после истека споменутог рока. Одељни предстојник у министарству правосуђа *Беха-беј* недавно се јавио у васеленској патријаршији, да у министрово име понови поменути захтев. Тужио се том приликом и на драмског митрополита, коме локалне власти не дозвољавају, да напусти митрополију, а тако исто и на караферијског и сереског митрополита. Услед телеграфског налога великог везира и генералног инспектора искључен је грчки серески метрополит из административног покрајинског савета. Он је према пријави француског војног аџоена, пуковника *Верана*, компротован у изгредима грчких комитетлија а то се доказало приликом истраге против једног заробљеног грчкога комитетлије. Депеша великог везира додаје, да ће, ако се још једаред поремети мир, серески митрополит бити уклоњен. Митрополит је протестовао код валије, што је осуђен а није се могао бранити Синод васеленског патријархата закључио је, да како сереског тако и драмског митрополита остави на њиховим положајима.

Пангермански покрет у Срему.

И преко потребе забављени својим унутарњим трзавицама ни не опажамо опасност, која нам прети од *пангерманске пропаганде у Срему.* Ретко прође дан без одушевљених манифестација, које су управљене против Срба и Хрвата. Тако јавља загребачки „Pokret" о демонстрацији Пангерманаца у Инђији, која очевидно доказује, да Пангерманци већ тако далеко иду, да *чак и у цркви насилнички вређају националне осећаје Хрваша, па и Срба.*

По владиној наредби имала се на крају мисе о краљеву рођен-дану отпевати краљева химна *„Боже живи"*. Пангерманци су против ове наредбе ровили све дотле, док најпосле нису израдили код котарске области, да се химна не пева само на хрватском, него и на немачком језику, те да не би дошло до демонстрација, изнимно је дозвољено, да се после *„Боже живи"* може певати и *„Gott erhalte"*. Пангерманци нису ни с тиме били задовољни: по глави им се врзло, да хрватски текст химне сасвим истисну из службе, али су ћутали. Када је пак после мисе требало запевати „Боже живи", *сви Немци почеше у глас певати „Gott erhalte"*, те, како су се унапред договорили, *надвичу хрватске певаче.*

Исто вече беше у Инђији забава, на којој је учествовало и немачко певачко друштво из Руме. Кад је пак влак приспео на румску станицу, *немачка је банда интонирала пангерманску песму „Die Wacht am Rhein"*. „Ми присутни Хрвати и Срби — вели „Pokretov" дописник — „били смо присиљени не само да слушамо ту пангерманску манифестацију, већ смо морали да поднашамо дрзовитости, изазовне погледе и гесте, којима нас почастише пангерманска господа."

Вести из места и из народа.

Нови Сад, 13. августа 1907.

— **Прошириће се новосадска железничка станица.** У току прошле недеље боравио је у Новом Саду прометни шеф кр. угарских државних железница Корнел *Толнаји* а са њима је дошла и стручна комисија те су подробно прегледали новосадску железничку станицу. Комисија је најзад усвојила већ од дужег времена зготовљени план, по којем ће проширење железничке станице стати од прилике један и пô милијон круна, те ће се још ове јесени почети станица преоправљати.

— **Из новосадског матричарског звања.** Од 3. до 10. о. м. пријављено је у матричарском звању, да се за то време у Новом Саду родило њих двадесет и двоје, и то дванаест мушкараца и десет девојчица. Умрло је за то време свега њих четрнаесторо

— **Одгођена главна скупштина.** Главна скупштина новосадског варошког представништва, која је била заказана за 9. (22.) о. м., одложена је до 16. (29.) о. м., како би се довољно могле спремити важне тачке, што су стављене на дневни ред.

— **Насео крадљивац.** У прошли уторак је неки непознат крадљивац покушао, да од новосадске фирме Гутман и Франк украде трансмисиони кајиш дугачак двадесет и два метра. Но како му је тај кајиш био и сувише тежак, то га је крадљивац бацио у јарак па је умакао и без свог плена.

— **Избор учитељице.** Пишу нам из *Вршаца*, да је тамо на Преображење изабрана са 117 против 5 гласова за учитељицу госпођица Бранка *Петровићева*, кћи нашег уваженог пријатеља г. Душана Петровића, вршачког срп. нар. учитеља и члана епарх. школског одбора темишварског, а сестра г. дра Јована Петровића, адвоката у Суботици. Гђица Петровићева је изабрата између 17 компетенткиња. Ми јој срдачно честитамо, што је стекла тако лепо поверење одличне и свесне општине вршачке.

— **Зашто се пролила крв у Лици.** Речки *»Нови Лист«* јавља о узроку харанги против Срба у Лици ово:

„Како из поузданога извора дознајемо, истрага, која се спровела о крвопролићу у Лици ради српских знакова, установила је, да је једна ђевојка имала на глави рубац са српским знаковима, који јој је био скинут, подеран и погажен. Овакове рупце даје правити и продаје их једна *жидовска загребачка фирма* те их међу православне сељаке шаље са српским, а међу хрватске сељаке са хрватским бојама. Занимљиво је, да та жидовска загребачка фирма са овим рупцима, о које се је заведени народ у Лици поклао, прави велик профит, а још је занимљивије, да су ти продаваоци српских рубаца познати као *велики Старчевићанци.* По том се може судити не само и одакле је почела провокација, него такође, гђе је ту швиндел и кшефт."

— **Конгрес српских и хрватских пчелара** одржан је 9. (22.) августа о. г. у *Броду* на Сави под председништвом г. Марка *Шауле*, пароха румскога. Конгрес је био *добро посећен.* Министарство пољопривреде у Београду изаслало је г. Ал. *Мирковића*, а пчеларско-воћарска задруга г. Кросту *Мршуљу*, уредника „Српске Пчеле", бугарско централно пчеларско друштво г. Марка *Врачкова*, који је држао и предавање на бугарском језику. Заступљена су била кроз своја изасланства сва домаћа пчеларска и господарска друштва, а из Босне: централно пчеларско друштво, пчеларска подружница у Босанској Крупи и Дервенти. Конгрес је одржан у најбољем реду и изабрао у управу за председника: г. Марка *Шауле*, за потпредседника Ђуру пл. *Илића*, за тајника Фрању *Штингелмајера*, за благајника Еугена *Каменара*, директора гимназије у Вуковару, у одбор Људевита пл. *Рајзнера*, већника банског стола, Јована *Живановића*, професора у Карловцима, Ђорђа *Коларовића*, пароха, и Хафиз Мехмеда *Оџића*, градоначалника у Босанском Броду. Одржано је и седам предавања из пчеларства. Певачко друштво „Јавор" приредило је у почаст конгресу концерат са игранком. Гостољубиви Бројани извели су госте у виле у виноградима и узорне лагумове своје. Градско поглаварство изишло је такође на сусрет и побринуло се посетиоцима за станове у приватним кућама. Конгрес идуће године одржаће се у Руми за време изложбе, коју приређује српска пчеларска задруга.

— **Добротворна женска задруга православних Жабљанина** приређује на Велику Госпојину 15. (28.) августа 1907. *свечарску забаву с игранком* у дворани српске читаонице. На овој забави суделују гђице: Катица *Миличић*, Мара *Вучетић*, Верица *Јоцић*, Љубица *Миличић*, Љубица *Радивојчева*, Иванка *Сарајлић*, Марија и Исидора *Николић*, Зорка, Олгица и Милевица *Мајинска*, Софија *Цвејановић*, Стојанка *Јуришина*, Љубица и Катица *Миличић* и Ђурђинка *Паић*; г. г.: Шандор *Драчански*, Ђорђе *Дејановић*, Владан *Живковић*, Аца *Козарски*, Бранко *Илић* и Стева *Валентир*. Распоред: I. део: *„Цилиндар"*. Шаљива игра у једном чину од Ђуре *Страјића*. II. део: Игранка.

Новости са стране.

— **Породична трагедија.** Из *Арада* нам јављају: Будимпештански приватни чиновник *Вадас убио* је из револвера своју пуницу и своје 4-годишње дете, а детектива *Хорваша* је смртно ранио. То ужасно дело учинио је за то, јер му жена није хтела да се врати, да продужи с њим брачни живот.

— † **Жигмонд Боднар.** У свом летниковцу на Чилагхеђу код Будимпеште преминуо је прекјуче мађарски одлични научник, филозоф и филолог Жигмонд *Боднар*. Покојник је у своје време начинио сензацију својом филозофском теоријом, да све историјске догађаје ваља пресуђивати са једнога гледишта и то са гледишта моралних закона. Поживео је 68 година.

НОВИЈЕ.

Петроград, 12. августа. Међу Петроградом и Павловим сударила се два железничка воза. Повређене су обе локомотиве, а тако исто вагон за пртљаг и један вагон треће класе. Погинуо је вођа воза и два путника, више њих су озлеђени.

Петроград, 12. августа. Руска и јапанска влада су закључиле, да посланства у Токију и Петрограду подигну на амбасаде. Законски предлог, који се односи, поднеће руско министарство спољашњих послова Државној Думи одма на почетку идућег заседања.

Петроград, 12. августа. У Москви и у Петрограду биће 28. октобра избори за трећу Државну Думу. Средишни одбор радничке групе закључио је, да уђе у изборне картеле са свим опозиционалним странкама. Социјално-револуционарни радници васили-островскога котара одржали су пре неки дан збор, на којем су решили, да се уздрже избора. За тим је прочитана окружница социјално-револуционарног одбора, која осуђује терор по фабрикама.

ТЕЛЕГРАМИ

уредништву „БРАНИКА".

Догађаји у Русији.

Петроград, 13. августа. **Московски шеф полиције забранио је, да се расшчињени поп Тихвински прими на свеучилиште, камо се хтео као ђак уписати.** (Тихвински је у другој Државној Думи био посланик, и као такав је у седници гадно ругао најсветије осећаје руског народа, па је, као *свештеник*, чак и Бога хулио. Синод га је због тога расчинио. — Ур. „Бр.")

Питање о горњој кући у Енглеској.

Лондон, 13. августа. **Више министара говорили су о намери, да доведу до решења питање о горњој кући енглеског парламента. Министар Аскис** (Asquith) **изјавио је, да је најозбиљније политичко питање, да ли народ дозвољава, да воће мале мањине помоћу куће лордова унакажавају законске предлоге или да их одстрањују. Ратни министар лорд Халдан рече, да влада намерава да народу преда одлучујућу власт.**

Поплава у Јапану.

Токио, 13. августа. **У централном Јапану је на морској обали више села поплављено силним морским наступним таласима.**

Буна у Мароку.

Казабланка, 13. августа. **Нађено је два стоваришта робе, коју покрадоше пљачкаши. Војска је убила 6 пљачкаша.**

Очекује се општи напад од стране Мароканаца.

У Рабату је саразмеран мир.

Нови султан Мула Хафид већ је наименовао себи министре.

Позив на претплату.

Са 1. јулом 1907. године почела је нова претплата на „Браник".

Можемо са задовољством погледати на наш рад и на одзив српске одабране публике на тај наш рад. Све, што је у Српству солидно и одабрано — то чита наш лист и одобрава правац нашега листа. Ми нисмо спали на то, да торбаримо са нашим листом и да намећемо наш лист. Правац и садржина нашега листа по себи је препорука нашем листу.

Претплата за „Браник" износи:

на читаву годину	32 К.
на по године	16 К.
на четврт године	8 К.

а може се претплатити и месечно са 2 круне 70 пот. За Србију према већој поштарини износи годишња претплата: 40 динара, погодишња 20 динара, а четвртгодишња 10 динара.

Претплата се шаље поштанском упутницом на администрацију „Браника".

У Новом Саду, 3. (16.) јула 1907.

Управа и уредништво „Браника".

Просвета.

„НАТОШЕВИЋ",

књижевна дружина српских учитељских приправника у Сомбору.

Ово удружење 1905.-6. школске године са свим је престало радити. Но 1906.-7. школске године почело је опет радити и то са лепим почетком.

1906.-7. школске године „Натошевић" је одржао два главна, три свечана, осам редовних и два ванредна састанка. Одржала је помен покојним српским књижевницима Стевану *Сремцу* и Паји *Марковићу-Адамову*, а почела је скупљати новац за подизање надгробног споменика пок. проф. Јов. Јози *Поповићу*, који је основао дружину „Натошевић". А на једном свом састанку закључила је, *да више не прима »Заставу« Јакова Томича.* На дружинским састанцима читали су ови чланови своје радове:

1. *Јован Гуцуља*, приправник IV. године: „*О важности телесног вежбања*“. Писац је доста добро обрадио ову тему, истичући важност наших народних игара, које треба да се што више уважају. Рад је примљен, а није се издао на критику.

2. *Милутин Бојић*, приправник IV. године: »*Мраморно попрсје*«, приповетка, коју је требао оценити Ј. С. *Бендић*, приправник III. године, но писац му је није хтео издати. А за што? Ко би то знао! Рад је одбачен.

3. *Марко Чиплић*, приправник IV. године на више састанака изводио је на виолини разне српске и словеначке песме.

4. *Јов. С. Бендић*, приправник III. године читао је:

а.) „*О ослобођењу Србије под Карађорђем*“, израђено по „Васкрсу српске државе“ од Стојана Новаковића. Критиковао је Бр. *Нешић*, приправник III. године. Рад с критиком је примљен;

б.) „*Радојко и Радојка*“, приповетка из српске прошлости. Критичар је био В. *Недељков*, приправник IV. године. Обоје примљено.

в.) „*У туђини*“, песма тугованка за својим завичајем. Критиковао је В. *Попов*, приправник III. године. Примљен и рад и критика;

г.) „*Отимање*“, приповетка из данашњих дана, у којој слика јаде сељака и деспотизам власти. Критиковао је Исак *Давидовац*, приправник III. године, истакао је леп избор градива и лепо карактерисање појединих лица у приповетци. Рад је заједно с критиком примљен;

д.) „*Пок. Сави Сегединском*“, српском учитељском приправнику IV. године, песма тугованка. Примљена, а није била дата на критику;

ђ.) „*Сироша Милева*“, приповетка, у којој износи јадно и судбоносно стање наше сирочади. Приповетка је учинила велик утисак на слушаоце и примљена је, а није била издана на оцену;

е.) „*О покојном професору Јовану Јози Поповићу*“ као оснивачу дружине „Натошевић“. Изнео је покојникове заслуге за дружину и предложио, да му се подигне надгробни споменик као члану оснивачу. А да би се ово што пре остварило, предложио је, нек се одржи више свечаних јавних седница, а прва таква седница да се одржи на Цвети, па да иста уједно буде одржана и у помен покојним српским књижевницима: Стевану Сремцу и Паји Марковићу-Адамову. Ово се и одржало;

ж.) „*О југословенском абитуријентском конгресу у Дубровнику 1907.*“ Овај рад читао је писац на заједничкој седници „Натошевића“ и „Преходнице“, на којој су били присутни учитељски приправници алексиначки са својим наставницима, а и заступство „Српске Женске Добротворне Задруге“ сомборске. Писац је изнео важност, задатак и програм истога конгреса. За тим је говорио о великој мани, што се пре југословенског неће одржати српски абитуријентски конгрес;

з.) „*Стевану Сремцу*“, песма;

и.) „*Паји Марковићу-Адамову*“, песма. Ове две песме говорио је писац приликом помена истим књижевницима.

5. *Бранко Ћосић*, приправник III. године: „Цртице из моје биографије“. Критичар је био Исидор Т. *Страшимировић*, приправник IV. године. Рад је оцењен, да је испод сваке критике; једино, што где где има по који леп епитет. Рад је одбачен.

6. *Бранко Нешић*, приправник III. године, говорио је приликом дружинске крсне славе „*О заједничком васпитању дома и школе*“, а говорио је и „*О Стевану Сремцу*“, приликом помена истом књижевнику.

7. *Аркадије Милешић*, приправник III. године: „*О раскошу у нашег народа*“. Критичар је био Ј. С. *Бендић*, приправник III. године. Рад је оцењен као врло рђав, јер писац брка поједине појмове и поред тога не познаје српски народ. Рад је одбачен, а критичару је од скупа изражена похвала.

8. *Јован Миладиновић*, приправник IV. године, говорио је „*о Паји Марковићу-Адамову*“ приликом помена истом књижевнику.

За сад оволико о „Натошевићу“, а кроз кратко време рећи ћу још коју.

Капид.

Разно.

— **Руски манастири.** По службеним статистичким подацима има сад у Русији 862 православна манастира с *58.128 калуђера*. Манастири имају земље укупно $1^1/_2$ милијона ланаца.

— **Капетан од Кепеника у Русији.** „Руско Слово“ приповеда једну аферу, која се збила у Русији и која врло личи на догађај у Кепенику. Окружни штаб заамурске пограничне страже добио је недавно брзојав, да ће доскора доћи у Харбин један официр, да преузме 70.000 рубаља. После неколико дана дође заиста један официр. Заповедништво испостави му чек и он подигне у руско-кинеској банци 56.000 рубаља у акцијама и 14.000 рубаља у сребру. Примајући новце, рече официр чиновнику банке.

— Знате, ипак је мало ризично путовати с толиким новцем, покажите ми, где је телефон.

Доведоше га телефону, где се споразумео са једним пуковником, да му даду војничку заштиту, јер носи собом крупске новце. На то прође четврт сата. Официр био је миран, пушио цигарету, ходао тамо амо по просторијама банке и ћеретао са банчиним чиновницима о приликама у Харбину. На то дођоше војници. Он метне сребрни новац у један ковчег, а акције метне у портфељ. На то се опрости са чиновницима и оде са војничком пратњом. Напред ишли су војници са ковчегом, а око њих војници са оружјем, па најпосле официр.

Пођоше до харбинске железничке станице. Кад дођоше до станице, рече он војницима, нека са ковчегом остану, док он дође да се одвезе будућим влаком, а он, вели иде у бифе да се нешто заложи. Но прође и сат, влак оде, а официра ни од корова. Заповедник прође случајно крај војника и запита их, шта ту раде, а они одговорише:

— Ваше Благородије, чувамо ковчег са крупским новцем и чекамо на дежурног официра. Заповедник упита их за потање податке и увиди одма, да се ту радило о великој превари, која је руско-кинеску банку стала 56.000 рубаља у акцијама. Срећа, што су акције такове, да их може тек у неколико места у Русији и Сибиру продати, те му је њихово уновчење немогуће. Новци пак — сребрни рубљи — остадоше у Харбину. Силна трагања за „официром“ остадоше безуспешна.

Књижевне вести.

13. и 14. број **Босанске Виле** изашли су заједно. На челу им је *Ђоровићева* црта с натписом „На прозору“. У њој Ђоровић вешто износи тип непромишљена и ћудљива женског челадета, којем ваљан момак, „јунак један“, у своје време није требао а после куне мајку душманком и немајком и не било тамо њој просто на оба света, што она, каомудрија, није удесила да се испуни очина жеља, него је овога „забундала“ па „побркала“ па сад она није онога Саве, што сад „кршћава сина и што је приредио гозбу“, него овога Јове, којем је скупо, да јој купи кумашли димије. После Ђоровићеве црте долазе шест изворних песама, између којих далеко одваја Петру *Кочићу* приказани сонет Алексе Ристова *Шантића* с натписом „Слобода“. Завршује се у ова два броја Ст. *Оливера* слика из четничких судова у јужној Старој Србији и Македонији с натписом „Распуштеница“ а наставља се Милоша *Перовића* трагедија „Карађорђе“ (овде је завршен први чин а започет други). Из „Касарнских фотографија“ Милутина *Јовановића* из Ћуприје започета је слика „Незнани херој“ а за тим долазе две кратке песме у прози, једна с натписом „Увели цветак“ од Замбака из Башина а друга, прештампана из бањалучке „Отаџбине“ од Петра *Кочића* с натписом „Молитва“. Саопштена је за овим прва половина записака с натписом „На планини“ (писцу није наведено име ни на челу, ни после напомене „Свршиће се“ а ни у садржају ових бројева). Настављена је „Краса“ Тадије П. *Косића* а после тог наставка долази елегија у прози од Милана Ст. *Врчевића* са Цетиња сени његова деде, славнога Вука витеза Врчевића, приказана тугованка приликом двадесетпетгодишњице од смрти тога заслужног скупљача српских народних умотворина. После те тугованке долази прва половина зрнаца с пута по Црној Гори (нигде није назначено, чија су) а реч је у тој првој половини о Цетињу и о Реци Црнојевића. Лепа је студија Павла *Лагарића* из Беча о Христову рођењу у светском сликарству. Опажамо само, да је врло незгодно речено: Franciskus Asiski (мишљен је основалац фрањевачког реда Јован Бернардоне, потоњи Franciscus Seraphicus, родом из Асизија из талијанске покрајине Перуџе, некадањег римског Asisium-а, где се родио славни римски елегичар Проперције) него је свакако ваљало или остати код латинског те рећи Franciscus Assisinus или посрбити у Фрања од Асизија или Асизинац. Исто је тако незгодно, што су имена уметника и научника исписана латиницом у српској флексији те стоји н. пр. Ghirlandaja, Botticellia, Pinturicchia, Tiziana, Giorgiona. Не само што не ће сви српски читаоци знати како ваља та имена читати него их то може довести баш до погрешна читања, јер кад н. пр. стоји генитив Palma Vechia (међу тим не ваља Vechio него треба il Vecchio), онда ће лајик доћи на идеју, да је том генитиву номинатив Palm..... Да и не говоримо о том, како ће неук читалац читати имена француских уметника Ватоа, Бушера и Шардена. Настављена је расправа Софије *Пупић-Плешикосић* о раднји и штедњи а тако су исто настављена и Казимировићева писма из Кијева (овде је девето писмо а у њему је реч о секташтву у Русији. Од српских народних умотворина има у ова два броја две босанско-херцеговачке шехерли-песме из збирка архимандрита Кирила и осам шаљивих кратких приповетчица из збирке Н. Н. Херцеговца из Гацка, који је са причом „Знао сам га жива а мртву име му не знам“ могао остати и код куће а не износити свињарије, па ма биле и испунктиране. У лиску је врло повољно приказан те и препоручен српски превод Менгерове „Народне политике“, што је изашао у Београду, настављен је и довршен приказ *Самарџијићевих* приповедака и слика „Из наше нахије“ (приказивач В. Ј. *Илић* из Београда признаје Самарџијићу дар и озбиљност но замера по што шта његовим књижевним творевинама) а повољно је приказана и друга књига „Размишљања“ од Стевана Ј. *Радосављевића Бдина*, приказао их је Д. *Митриновић*.

ТРГОВИНА.

НОВОСАДСКА ПИЈАЦА.

ИЗВЕШТАЈ

од 13. (26.) августа 1907. г.

Пшеница I. квалитет	— —	К	21·40 п.
„ II. „	— —	„	20·— „
Зоб — — —	— —	„	13·— „
Јечам нови — —	— —	„	13·30 „
Кукуруз: — —	— —	„	—·— „
окрњен (стари)	—	„	13·80 „
нови — —	—	„	—·— „

Довози: добри.

Управник: **Др. Мих. Полит-Десанчић.**

Одговорни уредник: **Јанко Перић.**

ОГЛАСИ.

СТЕЧАЈ.

ПРВА ТИТЕЛСКА ШТЕДИОНИЦА

ДЕОН. ДРУШТВО У ТИТЕЛУ

потребује једног

МЛАЂЕГ ЧИНОВНИКА

са годишњом платом од **К 960·—**

Молитељи имају са сведоџбама доказати, да су свршили трговачку школу и ако су у коме новчаном заводу радили.

Рок стечају 31. август.

427 2—3 **УПРАВА.**

Помодна мануфактурна трговина

Јована Теофановића

У БАЧ-СЕНТОМАШУ

потребује 2 спомоћника, који одма ступити могу или до 15-ог септембра 1907. год. 430 1—3

Највећи избор

готовог мушког, женског и дечјег одела, за господу одело по мери од **правог енглеског** штофа, као и цео прибор за „српске соколаше“, добија се једино **у првој и највећој српској трговини**

Стевана Ј. Капамџије

у Новом Саду

Главна улица број 25.

Најјефтиније цене.

145 33—59

Децу на стан

прима једна немачка кућа, у којој се говори и мађарски. Деца ће бити под строгим надзором. Распитати ваља у уредништву „Браника“.

429 1—3

У краљев. дозвољеној трговачкој школи

у Петроварадину

темељно се у кратким течајевима изображавају ученици и ученице почевши од месеца септембра а и путем писмене наставе. Плаћа се хонорар тек у Бечу само после добро положеног испита. Иначе отпада сваки хонорар. Писмене упите само са ретур-марком ваља упутити на адресу: Prof. J. Mogan, Ujvidék, Arany-utcza 11. sz.

ШТАМПАРИЈА

ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА „БРАНИКА“

У НОВОМ САДУ, Грчко-школска ул. бр. 11.

У кући г. дра МИХ. ПОЛИТА.

Штампарија је снабдевена са најбољим брзотисцима које креће ГАС-МОТОР; најмодернијим словима, орнаментима и украсима.

Препоручује се п. н. публици како из места тако и са стране за израду сваковрсних штампарских послова, као: **ДЕОНИЦА, ДИПЛОМА, позива на беседе и забаве, разних трговачких тисканица, ДЕЛА, брошура, часописа,** заручница, посетница, ЈЕЛОВНИКА, посмртних објава и т. д.

Нарочито се препоручујемо сл. новчаним заводима за израду ПОСЛОВНИХ КЊИГА сваке врсте.

Препоручујемо се славним црквено-школским општинама за израду **домовних, крштених и посмртних ПРОТОКОЛА, годишњих ПРОРАЧУНА** и т. д.

Све ове послове израђујемо брзо, тачно и чисто.

Сваку поруџбину смо у стању у духу данашње најмодерније технике извести.

ЦЕНА УМЕРЕНА, ИЗРАДА СОЛИДНА И ЧИСТА.

По жељи наших пошт. поручиоца, израђујемо нарочито **разне позивнице** и остале поруџбе и са основом **(Tondruck)** прецизно и чисто.

С поштовањем **ШТАМПАРИЈА ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА „БРАНИКА“.**

Власник и издавалац: деоничарско друштво »Браник«

Штампарија деоничарског друштва »Браника«